

ლ. ვიტგენშტაინი ენის საზღვრების შესახებ
(კრიტიკული ანალიზისათვის)

WITTGENSTEIN ABOUT THE LIMITS OF LANGUAGE
(CRITICAL ANALYSIS)

მამია სურმავა

Mamia Surmava

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი
Faculty of Humanities

საკვანძო სიტყვები: ვიტგენშტაინი, ცოდნა, ენა, საზღვარი,
მნიშვნელობა

Keywords: Wittgenstein, Knowledge, Language, Sense, Meaning

თუ ფილოსოფიას სპეკულატურ ფილოსოფიად და კრიტიკულ ფილოსოფიად დავყოფთ, ვიტგენშტაინი კრიტიკული ფილოსოფიის წარმომადგენლთა რიცხვს უნდა მივაკუთვნოთ. ისე, როგორც ი. კანტი, ისიც ლაპარაკობს ჩვენი ცოდნის საზღვრების შესახებ. ეს მასთან ენის საზღვრების შესახებ მსჯელობის სახეს იღებს. ამ სტატიის მიზანი მისი შეხედულების კრიტიკაა. ფაქტობრივად, მასთან ერთად ჩვენც ვსვამთ კითხვას: რა შეგვიძლია ვიცოდეთ? აქვს თუ არა ჩვენს ცოდნას საზღვარი და სად გადის ის? ამ კითხვებზე პასუხი დამოკიდებულია იმაზე, ენის რა პარადიგმით ვისარგებლებთ. ვიტგენშტაინი ნატურალისტურ პარადიგმას ეყრდნობა. ამ სტრატეგიის ფარგლებში ენა ერთშრიანია. ის მხოლოდ იმ წინადადებებს მოიცავს, რომლებიც ან ქვეშარითია, ან მცდარი. აქედან გამომდინარე, მთავარია, მსჯელობებს მნიშვნელობა აქვთ თუ არა. ასეთი მიდგომის პირობებში ენას საზღვრები აქვს. საზღვარი ნიშნავს იმას, რომ ჩნდება არალეგიტიმური წინადადებები. ისინი უსაზრისო წინადადებებია. უსაზრისო წინადადებები ჩვენი ცოდნის საზღვარს მონიშნავს.

ჩვენი აზრით, ცოდნის, ენის, ლეგიტიმური წინადადებების შესახებ ამგვარი თეორია პრობლემატურია. პრობლემები ნატურალისტური პარადიგმიდან მომდინარეობს. აუცილებელია ალტერნატიული პარადიგმიდან ამოსვლა. ასეთი ალტერნატიული პარადიგმის რანგში ჩვენ ტრანსცენდენტური პარადიგმა გვეგულება. ის უფრო სწორ წარმოდგენას გვიქმნის ენაზე, ცოდნასა და ენისა და ცოდნის საზღვარზე. ტრანსცენდენტური სტრატეგიისათვის ენაში არ არსებობს არა მხოლოდ ის წინადადებები, რომლებსაც ნატურალისტური პარადიგმა უშვებს და სამყაროს ეხებიან. არსებობს ისეთი წინადადებებიც, რომლებიც სამყაროს მიღმა არსებული ტრანსცენდენტალური სტრუქტურების შესახებაა. ამ სტრუქტურებთან დაკავშირებული სიტყვები და წინადადებები განსხვავდება სამყაროს შესახებ სიტყვებისა და წინადადებებისაგან. მათ მნიშვნელობა არა აქვთ. ვიტგენშტაინის აზრით, ასეთი წინადადებები უსაზრისოცაა. ჩვენი აზრით, ეს მცდარი შეხედულებაა. ის, რომ წინადადებებს მნიშვნელობა არა აქვს, არ ნიშნავს, რომ მათ საზრისი არა აქვთ. თუ ჩვენ სიტყვის ოსტენსიურად ან დეფინიციით ახსნა არ შეგვიძლია, ეს არ ნიშნავს, რომ ის უსაზრისოა. ჩვენ მათ

ვიგებთ. ამ ტიპის წინადადებები, რომლებსაც მნიშვნელობა არა, მაგრამ აქვთ საზრისი, ასევე უნდა მივიჩნიოთ ცოდნის გამომთქმელ წინადადებებად.

ლიტერატურა:

- Anscombe, G.E.M.** (1971) *An Introduction to Wittgenstein's Tractatus*, Bristol: Thoemmes Press.
- Hylton, P.** (1997) 'Functions, Operations and Sense in Wittgenstein's Tractates', in W.W.Tait (ed.), *Early Analytic Philosophy*, Chicago: Open Court.
- McGinn, Marie** (1997) *Wittgenstein and the Philosophical Investigations*, London: Routledge.
- სურმავა მამია**, (2018), ენა და გაგება ლ. ვიტგენშტაინის მიხედვით, ჰუმანიტარული კვლევები, 4, 73-86, თბილისი: უნივერსალი.
- Wittgenstein Ludwig** (1961) *Tractatus Logico-Philosophicus*, D. Pears and B. McGuinness (trans.), London: Routledge and Kegan Paul.
- Wittgenstein, Ludwig** (1953) *Philosophical Investigations*, G. E. M. Anscombe and R. Rhees (eds) G. E. M. Anscombe (trans.) Oxford: Blackwell.

If we divide philosophy into two branches as metaphysical philosophy, and critical philosophy, we may consider Wittgenstein to be the representative of critical philosophy. Like Kant, he speaks concerning the limits of our knowledge. It takes the form of a discussion about the limits of language. The purpose of this article is to critique some aspects of his conception. Along with him, we also ask: What can we know? Does our knowledge have limits, and where do the limits go? The answer to these questions depends on which language paradigm we use. Wittgenstein relies on the naturalistic paradigm. According to this strategy, the language is a monolayer. It includes only those propositions that are either true or false. Therefore, the main thing is whether the statements make meaning or not. According to this theory, there are limits of language, and this, on its side, means the arisen of illegitimate proposals, i.e. such assertions that don't convey any meaning.

In our view, this conception of knowledge, language, and epistemologically legitimate propositions is problematic. The trouble arises because

of the use of the naturalistic paradigm, which looks as it is a characteristic feature of Wittgenstein's later philosophy. The solution to the problem is to take an alternative paradigm and base our theory on it. As it seems to us, such kind of paradigm is a transcendental paradigm. It gives us a more correct idea of language, knowledge, and the limit of the language, which, according to Wittgenstein, at the same time implies the limits of our knowledge. Stemming out of the transcendental strategy, we may say that our language consists not only of the propositions that are allowed by the naturalistic paradigm but, also, of those that refer to transcendental structures which don't have worldly existence. The words and assertions about such structures deeply differ from those about worldly things and are allowed by natural strategy. They don't have any meaning. According to Wittgenstein, they are senseless at the same time. As it seems to us, at this point, Wittgenstein's formulates an incorrect conception. Although words and sentences applying to transcendental structures are meaningless, this does not mean that they at the same time are senseless. This is confirmed by the fact that we easily understand and use them. We suggest that this kind of proposition that has no meaning but has sense should also be considered as an expression of knowledge.

References:

- Anscombe, G.E.M.** (1971) *An Introduction to Wittgenstein's Tractatus*, Bristol: Thoemmes Press.
- Hylton, P.** (1997) 'Functions, Operations and Sense in Wittgenstein's Tractates', in W. W. Tait (ed.), *Early Analytic Philosophy*, Chicago: Open Court.
- McGinn, Marie** (1997) *Wittgenstein and the Philosophical Investigations*, London: Routledge.
- Surmava Mamia** (2018), *Ena da Gageba ludvig vitgenshtainis mikhedvit*, Humanitaruli Kvlevebi, 4, 73-86, Tbilisi: Universali.
- Wittgenstein Ludwig** (1961) *Tractatus Logico-Philosophicus*, D. Pears and B. McGuinness (trans.), London: Routledge and Kegan Paul.
- Wittgenstein, Ludwig** (1953) *Philosophical Investigations*, G. E. M. Anscombe and R. Rhees (eds) G. E. M. Anscombe (trans.) Oxford: Blackwell.